

Lietuvos jūrų muziejus iškėlė 30-mečio bures

Nika PUTEIKIENĖ

Lietuvos jūrų muziejus, labiausiai lankytojų pamėgtas Baltijos šalyse, liepos 28 dieną šventė gyvavimo trisdešimtmetį ir kėlė šventinių renginių bures. Per dvi savaites buvo surengtos trys parodos, Žvejo kiemo šventė, Tūkstantmečio kurėnų ekspedicija, atidaryta nauja ekspozicija, pristatytos dvi knygos.

Delfinukai. Alfonso Mažūno nuotr.

THE MARITIME MUSEUM IN LITHUANIA MARKS THE 30TH ANNIVERSARY

Nika PUTEIKIENĖ

Thirty years ago, the Maritime Museum brought to new life the ruins of the neglected fort of Nerija (Smiltynė, Klaipėda). Today it may be proud of having created the unique sea nature and history complex having no analogues in the world. The Maritime Museum is a very important part of the economic life in Klaipėda. Over 20 million people visited the museum within these 30 years. Today, it is the most visited museum not only in Lithuania but also in three Baltic countries recording half million visitors per year. Its exhibits are very impressive; shows of dolphins, Californian and North sea lions, Baltic Sea seals, penguins, exotic and Baltic Sea fish, one of the largest in Europe collection of seashells, exposition of navigation history. Among the most popular earlier-launched projects is the live history project "The return of Kurėnas" and treatment with dolphins. On the occasion of the anniversary, the Maritime Museum arranged three exhibitions, the festival "Fishermen's yard", expedition of Millennium Kurėnai, a new exposition was opened and two books were published.

Klaipėdos vykdomojo komiteto pirmininkas, kurio dėka Lietuvoje ir atsirado Jūrų muziejus, 1979 m. liepos 28 d. atidaro muziejų. Nuotr. iš LJM archyvo.

Prieš trisdešimt metų Lietuvos jūrų muziejus prikėlė naujam gyvenimui apleisto ir blogą vardą turėjusio Nerijos forto griuvėsius ir dabar gali didžiuotis – sukurtas unikalus jūros gamtos ir istorijos kompleksas, kuriam sunku rasti analogų net ir pasaulyje.

O prasidėjo muziejaus istorija nuo vieno kambario kriauklių ekspozicijos H. Manto gatvėje (Klaipėda), nuo jauno istorijos dėstytojo Aloyzo Každailio užsidegimo sukurti uostamiestyje jūrinės kultūros židinį.

„Pradinė kūrėjų mintis atstatytame centriniame redute įrengti akvariumą ir jūrų faunos ekspoziciją pamažu tapo užmoju sukurti išsamų muziejaus kompleksą visoje Kopgalio tvirtovėje ir jos priegose“, – sako muziejaus direktorė Olga Žalienė, pati muziejuje dirbanti irgi jau tris dešimtmečius. Raudonskliautėse požeminėse parako saugyklose įrengta lietuvių jūrevystės istorijos ekspozicija, ant pylimų, buvusiose pabūklų aikštelėse, išdėstyti inkarai, marių pakrantėje atkurta šimtmečio pradžios Lietuvos pajūrio sodyba, o greta jos esančioje aikštelėje eksponuojami pirmųjų pokario metų žvejybos laivai. Prieš penkiolika metų, nepaisant ypač nestabilios ekonominės aplinkos, buvo pastatytas delfinariumas, kuriame dabar gyvena devynios Juodosios jūros afaalinos, ne tiktai džiuginančios lankytojus pasirodymais, bet ir padedančios vaikams, kurie turi vienokią ar kitokią negalią.

Muziejaus veikla nestovi vietoje ir kiekvienais metais lankytojams pasiūloma naujovių. Dabar dirbama prie keleto projektų, kurie duotų naudą visam Lietuvos Vakarų regionui. Yra parengtas akvariumo rekonstrukcijos projektas, kurio koncepcijos autorius – vienas garsiausių Europoje akvariumistų Maikas Kozeris (Mike Causer) iš Didžiosios Britanijos. Paskutinis ir, ko gero, didžiausias jo projektas – tai Genujos akvariumas. Po rekonstrukcijos akvariumas ne tik pasikeistų vizualiai, bet taptų ir tikru jūrų gamtos ir istorijos pažinimo centru. Taip pat rengiamasi ir delfinariumo rekonstrukcijai, po kurios rastųsi daugiau vietos ne tik gyvūnams, bet ir, įrengus specialius baseinus delfinų terapijai, būtų galima su vaikais dirbti ne tik žiemos

Vienus pirmųjų eksponatų – kuoduotuosius pingvinus – apžiūri biologas Eugenijus Buivydas. Nuotr. iš LJM archyvo.

sezono metu, kaip kad yra dabar, bet ir vasarą. Taip būtų įgyvendinta bent dalis viso projekto, kurio tikslas – įkurti Kopgalyje jūros teikiamų pramogų, poilsio ir sveikatingumo paslaugų parką.

Jūrų muziejus yra reikšmingas ir Klaipėdos ekonominio gyvenimo dalyvis. Per 30 metų jame apsilankė daugiau nei 20 milijonų lankytojų. Šiandien šis muziejus – lankomiausias ne tik Lietuvoje, bet ir visose Baltijos šalyse. Per metus sulaukiama apie pusę milijono lankytojų. O pažiūrėti tikrai yra ką: delfinų, Kalifornijos ir Šiaurės jūrų liūtų pasirodymai, Baltijos jūros ruoniai, pingvinų kolonija, egzotiškos ir Baltijos baseino žuvys, viena didžiausių Europoje ekspozicinė kriauklių kolekcija, laivybos istorijos ekspozicija. Didelio visuomenės dėmesio sulaukė ir jau anksčiau muziejaus pradėti projektai – gyvosios istorijos projektas „Kurėno sugrįžimas“ bei delfinų terapijos projektas.

Gimtadienio renginiai prasidėjo „Old Port“ viešbutyje surengta tarptautine mokslinė konferencija „Jūrinio paveldo išsaugojimas: patirtis ir galimybės“, kurioje dalyvavo mokslininkai iš Lietuvos, Len-

Kurėnas palydimas į ekspediciją. Alfonso Mažūno nuotr.

kijos, Vokietijos, Švedijos. Įdomu tai, kad konferencijoje pranešimus skaitė ne tik tyrėjai, bet ir praktikai, kurie stengiasi atgaivinti ir pritaikyti jūrinio paveldo objektus šiandienos poreikiams.

Tikrąją gimtadienio dieną – liepos 28-ąją – surengtas iškilmingas muziejaus atidarymas su patrankos šūviu, muziejaus kieme prie paminklo tradiciškai buvo pagerbti Lietuvos jūrininkai. Tą pačią dieną duris atvėrė ir nauja istorinė ekspozicija „Klaipėdos burinis laivynas XIX a.“ bei paroda „Žuvis, visada žuvis...“ vidutiniame žvejybos traleryje „Dubingiai“. Klaipėdos apskrities levos Simonaitytės viešojoje bibliotekoje liepos 30 dieną buvo atidaryta kilnojamoji paroda „30 muziejaus veidų“. Tai keliaujanti ekspozicija, pasakojanti apie muziejaus gyvus ir istorinius eksponatus, šventes bei šokiadienius. Iš karto po parodos atidarymo bibliotekoje buvo pristatoma muziejaus įkūrėjo ir ilgamečio direktoriaus Aloyzo Každailio knyga „Smagios sunkios dienos“, kurioje nuotaikinga laiškų sau pačiam forma pasakojama muziejaus istorija bei atskleidžiami užkulisiai.

Regatos atidarymo dieną – liepos 31-ąją – burlaivyje „Brabander“ (Kruizinių laivų terminale) buvo pristatyta ir solidi knyga apie burlaivių istoriją „Vėjas rėjose. Burlaivių epocha Lietuvoje“. Tą pačią dieną Kruizinių laivų terminale atidaryta tai pačiai temai skirta paroda „Lietuva po burėmis“.

Šventinių renginių programą vainikavo jau tradicinė, penktą kartą vykstanti, Žvejo kiemo šventė „Žuvys išgalvojo giesmes“. Šiais metais visa folkloro šventė buvo dedikuojama žvejo moteriai. Šventės dalyviai ragavo pamariškių vaišių: žuvenės, pyragų, šakočių, rūkytos žuvies, ožkos sūrio, keptų obuolių, rabarbarų kompoto, vaistažolių arbatų bei stipriojo gėrimo – meškinio.

Apie žvejo moterį buvo diskutuojama akademijoje po obelimi. Diskusijų metu folkloro kolektyvas „Ramytė“ demonstravo edukacinę programą „Klaipėdos krašto moterų apranga“, žolininkė Adelė Karaliūnaitė virė Laumių viralą, pristatė tepalus, gydomasias žoleles, užkalbėjimus. Folkloro kolektyvas „Lažupis“ parengė inscenizaciją „Darbas duonutę gamina“. Buvo eksponuojama fotografijų paroda „Tinklo akelės“, skirta šventės 5-mečiui, pasirodė folkloro kolektyvai, vyko žvejiški žaidimai, varžytuvės, popierinių laivelių lenktynės, liaudiškų dainų konkursas, troboje įrengta pernai išpopuliarėjusi žvejiška fotoateljė.

Sekmadienis buvo skirtas žvejiškiems amatams. Žvejo kiemo

svečiai galėjo pamatyti, kaip buvo mezgami tinklai, audžiama, auginamos bitės, melžiamos ožkos ir gaminamas sūris, liejamos žvakės, drožiamos vėtrungės, gaminami vaikiški žaislai, kaip pinami bučiukai, audžiamos juostos, mezgamos riešinės. Kieme šeimininkavo šyšioniškė Vaida Galinskienė, o sakmes sekė jos dukterėčia Akvilė. Abi dienas svečius linksmino ir gaudino folkloro kolektyvai „Lažupis“, „Cyrulelis“, „Ramytė“, „Pilutė“, „Mėguva“ bei „Vaizganta“.

Įžengęs į ketvirtą dešimtį, Jūrų muziejus gyvens toliau vasaros sezono džiaugsmais ir rūpesčiais: rugpjūtis – lankomiausias mėnuo, kai kasdieną muziejuje ir delfinariume apsilanko daugiau nei šeši tūkstančiai lankytojų. ■

Žvejo kiemo svečiai gali pamatyti kaip pinami bučiukai. Alfonso Mažūno nuotr.

Laivybės istorijos ekspozicija. Alfonso Mažūno nuotr.